

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 18 sept. 1950

*'s Middags te 2 uur aangevangen, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink (gedeeltelijk), Götzen, Joekes, Lieftinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Schokking, Spitzen, Struycken, Teulings en In 't Veld (afwezig is Minister Stikker).

Tevens is aanwezig Staatssecretaris Blom.

Secretaris: Drs. J. Middelburg.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

a. Communistische agitatie onder Indonesische schepelingen

De *Minister-President* heeft opnieuw een rapport ontvangen over de agitatie van EVC en Sobsi onder de Indonesische schepelingen van de Nederlandse scheepvaartmaatschappijen. Overwogen zou kunnen worden deze agitatie in Nederland zoveel mogelijk tegen te gaan, b.v. door uitwijzing van de Indonesische leider. Spreker vraagt zich af, of de nieuwe Indonesische Regering wel bezwaar tegen een dergelijke uitwijzing zal hebben. Minister *Van Schaik* acht het wenselijk deze kwestie van de uitwijzing met de opvolger van Mr. Rum op te nemen. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat een Indonesiër geen vreemdeling is volgens de overgangsregeling, zolang niet anders wordt bepaald. Bepaalde deskundigen huldigen evenwel een ander standpunt, zodat spreker zich afvraagt of men van de voorgestelde uitwijzing geen 'test case' zou kunnen maken. Staatssecretaris *Blom* wijst op de gevaren van reciprociteit. De *Minister-President* stelt voor met een beslissing terzake op de opvolger van Mr. Rum te wachten en intussen het rapport ook aan Verkeer en Waterstaat te zenden, teneinde over de kwestie met de bedoelde scheepvaartmaatschappijen overleg te plegen. Daartoe wordt besloten.

3. Uniezaken

b. De kwestie Nieuw-Guinea

Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat men zich in Nieuw-Guinea ongerust maakt over het spoedige vertrek van de Kortenaer (op 27 September), aangezien de Piet Hein eerst drie weken later daar kan aankomen. Minister *Schokking* is van oordeel, dat de Piet Hein sneller naar Nieuw-Guinea kan varen, terwijl het bezoek van de Kortenaer aan Australië en Nieuw-Zeeland wellicht nog even kan worden uitgesteld. De *Minister-President* zou een interval van enkele dagen niet zo bezwaarlijk vinden, door verschuiving van de data zal men evenwel moeten trachten het genoemde interval belangrijk te verkorten.

Minister *Joekes* vestigt er de aandacht op, dat besprekingen over de emigratie in Australië zijn verschoven in verband met het bezoek van de Kortenaer. Aan dit punt zal men ook aandacht moeten besteden.

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Vrijdag een bespreking over Nieuw-Guinea zal plaats vinden in de commissie voor Uniezaken. Spreker verwacht, dat men wel zal besluiten tot een bespreking van dit punt in Comité-Generaal. De Minister stelt voor, dat aan de bespreking met de Commissie ook Minister Götzen en Staatssecretaris Blom zullen deelnemen. Aldus wordt besloten.

c. Vroegere dienstplichtigen van het KNIL (Zie notulen MR d.d. 4 Sept. 1950, punt 3c.)

Minister *Van Maarseveen* heeft de delegatie van vroegere KNIL-militairen ontvangen. Deze vroeg of de mogelijkheid kon worden geopend, dat zij naar Nieuw-Guinea gaan. Spreker heeft de

delegatie er op gewezen, dat de toestand op Nieuw-Guinea niet toelaat snel belangrijke contingenten kolonisten op te nemen. De delegatie wil voor haar vertrek uit Nederland een principiële uitspraak van de Regering. Spreker zal een nota over deze kwestie laten opstellen; ook Staatssecretaris Fockema Andreae zal dit vraagstuk in Indonesië nagaan. De *Minister-President* heeft zich er over verbaasd, dat de kwestie van het reserve-personeel van het vroegere KNIL niet eerder onder ogen is gezien. Spreker acht het wenselijk, dat Mr. Fockema Andreae zal nagaan of alle reservisten, waar het hier over gaat, zo ongerust zijn als wordt voorgesteld. Minister *Götzen* kan zich moeilijk voorstellen, dat thans nog 3000 à 5000 man van deze reservisten onder de wapenen zijn. De *Raad* besluit, dat nadere inlichtingen over deze kwestie zullen worden ingewonnen en dat de nota van Minister Van Maarseveen zal worden afgewacht.

d. *Repatriëring van de KL*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Staatssecretaris Fockema Andreae machtiging heeft gevraagd om handelend te kunnen optreden als zou blijken, dat de repatriëring van de KL-militairen in Indonesië wordt vertraagd. De *Minister-President* is van oordeel, dat de Staatssecretaris moet kunnen handelen. Minister *Götzen* meent, dat men niet te snel zal moeten optreden, mede in verband met de kwestie van de Ambonese militairen, die thans niet naar Ambon kunnen worden teruggebracht.

Minister *Schokking* heeft Overste van Eewijk van de KL in Indonesië ontvangen, die enerzijds het bezwaar van te grote concentraties van de Ambonese militairen erkende, doch anderzijds ook mededelingen heeft gedaan omtrent ongemotiveerde vertragingen in het overbrengen van militairen naar Nederland. Spreker acht het wenselijk te overleggen, of niet een hoge officier van de KL met de handeling van deze kwestie moet worden belast.

Minister *Lieftinck* merkt op, dat hij enige malen gevraagd heeft aan het afwikkelingsbureau te Bandoeng stellige instructies te geven. Spreker meent, dat desondanks geen stringente instructies zijn verzonden. Bovendien wijst spreker er op, dat de periodieke rapportage inzake liquidatie van het militaire apparaat in Indonesië is opgehouden. De *Minister-President* merkt op, dat thans is vastgesteld, dat de G-brigade in September zal terugkeren en de H-brigade in October.

e. *De indeling in pensioengroepen*

Minister *Götzen* herinnert er aan, dat omtrent de indeling in pensioengroepen op de eerste Unieconferentie is afgesproken, dat correcties hierop mogelijk zijn, als de in te stellen Gemengde Commissie hierover overeenstemming zou kunnen bereiken. Ter uitvoering hiervan zijn in Nederland enige deskundigen in pensioenzaken benoemd, doch nader is gebleken, dat ook Mr. Gieben enige deskundigen heeft aangewezen. Minister Sjafrudin heeft geweigerd in Nederland deskundigen aan te wijzen. Nederland heeft echter geen speciale pensioendeskundigen in Indonesië. Intussen is, nadat over deze aangelegenheid een telegram aan Mr. Gieben is gezonden, een verzoek van Mr. Gieben ontvangen om opmerkingen over denkbeelden van de heer Oudt. Spreker stelt voor hierop te antwoorden, dat men de behandeling van deze kwestie dient uit te stellen tot de unieconferentie, tenzij Indonesische deskundigen naar Nederland kunnen komen. De *Minister-President* stelt voor er mede accoord te gaan als Minuor en Financiën het hierover eens zijn. Daartoe wordt besloten.

f. *De data der conferenties*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat omtrent de data der conferenties met de Indonesische Ministers nog niets definitiefs is bepaald. Spreker informeert of een besluit over de agenda en de Nederlandse delegatie voor de Nieuw-Guineaconferentie kan worden genomen. De *Minister-President* is van oordeel, dat de agenda eenvoudig kan zijn n.l. de status van Nieuw-Guinea. Wat de Nederlandse delegatie betreft zou men kunnen afwachten hoe de Indonesische delegatie zal zijn samengesteld.

Staatssecretaris *Blom* herinnert er aan, dat aan Mr. Rum is gesuggereerd, om de Unieconferentie op 28 October te doen aanvangen. Van Minister Stikker is evenwel bericht ontvangen, dat deze op dat tijdstip een conferentie van het Comité van Ministers van de Raad van Europa in Rome zal hebben. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat 28 October op een Zaterdag valt, zodat de eigenlijke bespreking nog later zou beginnen. Minister *Van den Brink* wijst ook op de moeilijkheden die er zijn om een datum voor de Benelux-Landbouwconferentie af te spreken.

De *Minister-President* merkt op, dat in toenemende mate moeilijkheden met data voor internationale conferenties ontstaan. Spreker acht het wenselijk aan Minister Stikker een opgave te vragen van de data der conferenties, waaraan hij moet deelnemen. De Minister stelt voor eerst antwoord uit Indonesië af te wachten omtrent de data der conferenties. Daartoe wordt besloten.

g. *Démarche inzake garanties buitenlandse leningen*

Minister *Lieftinck* deelt mede, dat het HC de opdracht inzake een gemeenschappelijke *démarche* bij de landen die voor de soevereiniteitsoverdracht door Nederland gegarandeerde leningen hebben verstrekt, eerst enige weken heeft laten liggen en vervolgens een stap bij de heer Oudt heeft gedaan. Aangezien spreker niet de indruk heeft, dat men thans kan handelen, stelt hij voor nogmaals aan te dringen op een spoedige afhandeling van deze kwestie. Tengevolge van het langdurig uitstel zal de bereidheid van andere landen om Nederland van deze garanties te ontslaan reeds veel minder zijn geworden. Spreker kan de verantwoordelijkheid voor de hieruit voortvloeiende consequenties bezwaarlijk dragen. De *Minister-President* verzoekt Buitenlandse Zaken deze kwestie opnieuw met de HC te Djakarta op te nemen.

4. *Buitenlands beleid*

- - -

d. *Voordracht van Indonesië als lid van de UNO* (Zie notulen MR 11 Sept. 1950, punt 4.)

Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat volgens het reglement van de Verenigde Naties een land zelf het lidmaatschap moet aanvragen. Spreker heeft bericht ontvangen, dat Palar verwachtte, dat het wel zou lukken als lid van de UNO te doen aanvaarden, indien dit land hiervoor thans een voorstel zou indienen. In Engeland ziet men evenwel geen grond voor dit optimisme.

- - -

8. *Fonds voor Technische Bijstand Zuid-Pacific-Commissie* (Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 8 Sept. 1950, nr. 90541, met 2 bijlagen.)

Minister *Lieftinck* merkt op, dat de Amerikaanse Regering slechts een vierde van de voorgestelde fondsen nodig acht. Spreker heeft de indruk, dat de Zuid-Pacific-Commissie te grootse plannen ontwerpt, waaraan ook de Nederlandse vertegenwoordiger heeft medegewerkt. De verdediging van het onderhavige voorstel is ook meer van politieke dan van zakelijke aard. Spreker acht het wenselijk een instructie aan deze vertegenwoordiger te geven, dat men zich meer zal moeten beperken.

Minister *Mansholt* is van oordeel, dat men met het voorgestelde bedrag nog niets bereikt: het betreft hier voornamelijk een politieke actie van Australië. Spreker zou de Nederlandse vertegenwoordiger de instructie willen geven op de conferentie niet voor het plan te stemmen, doch als het niettemin goedgekeurd wordt dan een zekere medewerking van Nederlandse zijde toe te zeggen. Minister *Götzen* merkt op, dat men met betrekking tot Nieuw-Guinea wel belangstelling voor de actie van Australië in dit verband moet tonen.

De *Minister-President* meent, dat de gebieden, waar het hier om gaat, behalve Nieuw-Guinea, kleine eilanden zijn onder beheer van de grote mogendheden. Spreker vraagt zich daarom af of er enige behoefte is aan dit initiatief van deze commissie. De Minister merkt op, dat

Australië zich ten aanzien van Nieuw-Guinea reeds zodanig heeft vastgelegd, dat het toch niet anders meer kan handelen.

Staatssecretaris *Blom* stelt voor aan de Nederlandse gedelegeerde mede te delen, dat de Nederlandse Regering niet enthousiast is over het onderhavige voorstel, doch dat Nederland, indien deze plannen door de andere landen zouden worden aanvaard, zich aan de uitvoering er van niet zal onttrekken. Minister *Lieftinck* stelt voor dat hiervoor geen geld of ten hoogste \$ 5000 beschikbaar zullen worden gesteld. Minister *Van Maarseveen* heeft het onderhavige voorstel zonder enthousiasme medeondertekend. Het lijkt spreker echter niet juist, dat de indruk zou worden gewekt, dat Nederland voor Nieuw-Guinea geen bedrag beschikbaar zou willen stellen. Spreker stelt voor mede te delen, dat Nederland aan het deel van de kosten van het plan zal bijdragen, dat niet door Australië en Amerika wordt betaald, indien alle andere landen meedoen.

De Raad besluit aan de Nederlandse gedelegeerde mede te delen, dat gegeven de reeds gemaakte voorbehouden, de opmerkingen van Amerikaanse zijde en de voor technische hulp reeds bestaande kanalen, de Regering heeft besloten te vragen het plan opnieuw in overweging te nemen. Indien men na hernieuwde overweging het plan handhaaft, zal dit opnieuw in de Raad worden gebracht.

- - -

20. *Bouw van de hoofdplaats voor Nieuw-Guinea (Hollandia) en de daarmee verband houdende maatregelen* (Nota van Minister *Götzen* d.d. 8 Sept. 1950, no. 1, met bijl.)

Minister *Götzen* deelt mede, dat hij dit voorstel bij de Raad heeft ingediend, aangezien de zaken van Nieuw-Guinea niet in de RAVI aan de orde komen. Spreker stelt nader voor dit punt te bespreken in een vergadering in aansluiting aan de volgende vergadering van RAVI, waarvoor ook Gouverneur Van Waardenburg kan worden uitgenodigd. De *Minister-President* acht het in het algemeen minder wenselijk anderen aan de beraadslagingen van de Ministerraad te laten deelnemen, mede met het oog op het voortdurend tijdgebrek. Spreker verklaart zich er mede accoord dit punt na de volgende RAVI-vergadering te bespreken. De Raad besluit aldus.

Minister *Van Maarseveen* acht het wenselijk, dat ook Minister In 't Veld aan deze bespreking zal deelnemen.

21. *Financiële scheiding tussen de Protestantse Kerk in Indonesië en de Indonesische Staat* (Brief van Minister *Götzen* d.d. 7 Sept. 1950 met bijlagen.)

Aangehouden tot de volgende vergadering.

- - -